

Resumé dopisu dr. Pražáka ohledně soudního přelíčení ve věci Jana A. Bati

Přeložil V. Dustíra

1. V polovině února 1947 mne paní Marie Hlavničková, sestra Jana A. Bati, požádala, abych se ujal obhajoby Jana A. Bati před Národním soudem. Jsem právním zástupcem od roku 1930, byl jsem osobním tajemníkem ministra spravedlnosti exilové vlády. Odešel jsem z ministerstva v roce 1945. Z klepů jsem věděl, že mělo být vedeno soudní přelíčení proti Janovi A. Baťovi. Bylo mi jasné, že byla vedena taková kampaň, aby byly zajištěny koncerty, které náležely, bez toho, aby byla zaplácena náhrada.
2. Od svého dobrého přítele, pana ministerského rady (?) Marianka jsem se dozvěděl, že řízení proti Janovi A. Baťovi bylo spíše než věcí trestní, věcí politickou, a že ještě nebylo rozhodnuto, zdali má být řízení vedeno odděleně či spolu s řízením proti vedoucím úředníkům koncernu panu Dominiku Čiperovi a Vavrečkovi. Z rozhovorů s různými úředníky jsem dospěl k názoru, že snahou bude odsoudit alespoň jednoho úředníka koncernu, aby bylo možné nařídit konfiskaci.
3. Plnou moc k zastupování pana Dr. Jana A. Bati jsem od něho dostal 26. března 1947 v Zurichu, kde jsem si ji osobně vyzvedl.
4. Paní Hlavničková mne varovala, že budu mít těžkosti, jakmile vejde ve známost, že zastupuji A. Baťu, budou mi kontrolovat poštu, odposlouchávat telefony atd. Zařídil jsem, aby mi byla pošta posílána přes pana Paula Maxera v Zurichu a psal paní Hlavničkové dopisy na adresu pana Mirko Červinky. Brzo jsem zjistil, že její obavy byly správné a že i telefonní hovory mezi mnou a Zlínem byly odposlouchávány a, kdykoli to jen bylo možné, sabotovány. Když jsem volal např. Dr. Salleru, pošta (telefonní centrála) ve Zlíně mi sdělila, že nikdo neodpovídá ačkoliv byl Dr. Saller tou dobou doma. Toto nebylo - prozatím - zaměřeno proti mně, nýbrž to byla část těžkostí, které měli lidé, kteří byli v kontaktu s Baťou ve Zlíně a část teroru, který tam tehdy existoval a který zavedlo vedení závodu Baťa a Dr. Holý, jeho vedoucí.
5. Poté, co jsem přijal zastupování, jsem se měsíc snažil opatřit si konkrétní informace o obviněních. Neměl jsem úspěch. (*Dotyčné*) listiny byly buď na ministerstvu spravedlnosti nebo na ministerstvu vnitra. Pak mi byly slíbeny poté, co byly doručeny na Národní soud. Nemohlo se mi podařit, aby byl Jan A. Baťa požádán o slyšení (*výslech*) předtím, než bylo obvinění doručeno soudu, ani jsem nemohl získat příslib, že bude žaloba doručena mně a já jsem mohl vidět, že za tím vším bylo vedení Zlínských závodů. Objevovaly se novinové články, které byly později výslovně označeny za pocházející ze záznamů Národního soudu. Bylo jasné, že když byly záznamy na ministerstvu vnitra, byly poskytnuty žurnalistům.
6. V polovině března se konečně rozhodlo, že soudní řízení Jana A. Bati a pana Čipery budou vedeny nezávisle na sobě. Po různých rozhovorech s různými úředníky na ministerstvu spravedlnosti (Marjánkem, Kordačem, Nýdlem, Palečkem) mi bylo přislíbeno, že bude žaloba nebo obvinění doručena Janu A. Baťovi prostřednictvím našeho vyslanectví v Rio de Janeiru.
7. Toto se stalo ve dnech 14. - 16. března 1947. Protože byly (*dotyčné*) záznamy na Národním soudu, navštívil jsem předsedu Národního soudu Dr. Tomšu, který mi řekl, že záznamy má Dr. Mykyška jako prokurátor. Byl to organizovaný komunista a záznamy měl s sebou v Jihlavě. Tam jsem ho minul (*proměškal*) a on odjel do Prahy, kde předal záznamy spolu s dokončenými obviněními předsedovi Národního soudu, aby ten předložil tyto dokumenty ministru spravedlnosti ke schválení obvinění. Já jsem předal písemné prohlášení (*výpověď?*), spolu s dekretem zaručujícím Janu A. Baťovi brazilské občanství, ministerstvu spravedlnosti 20. března. Také jsem je upozornil na fakt, že výnos číslo 17/45 ohledně Národních soudů se týká pouze Čechů a Slováků, a že proto Národní soud už není kompetentní vést přelíčení v jeho (J. A. Bati) věci. Dále jsem je informoval o tom, že adresa Jana A. Bati byla známa a varoval je před prováděním soudního řízení in contumaciam.
8. V souladu s příslibem, který jsem dostal od ministerstva spravedlnosti, jsem usoudil, že bude jedna kopie obvinění zaslána mezi 19. a 23. březnem na naše velvyslanectví v Rio de Janeiru a předána Janu A. Baťovi. Později jsem však zjistil, že toto z nějakého důvodu nebylo učiněno.
9. Mezitím byl předsedajícím úředníkem (*soudcem?*) designován Dr. Beran a přelíčení se mělo konat v Brně. Toto vše bylo nařizováno ministerstvem spravedlnosti se souhlasem předsedy Národního soudu, což naznačovalo, že byl přelíčení přikládán výjimečný politický význam. Byla mi přislíbena kopie žaloby, jakmile bude formální obvinění vytištěno. Přes mou telegrafickou žádost z 19. března toto učiněno nebylo. V Brně jsem byl v neustálém styku s Dr. Beranem, který mi slíbil, že jakmile dokumenty dorazí, dá mi příležitost, abych je prostudoval. Dokonce mi 26. března telefonicky sdělil, že mu dokumenty dosud předány nebyly, a že ho navštívil Dr. Kříž, tajemník Národního soudu, který ho ujistil, že Národní soud doručí obžalobu Janu A. Baťovi.
10. Dr. Marjanko mne také informoval o tom, že můj výtah ze žaloby byl předložen ministru spravedlnosti, který rozhodl, že se ve věci kompetence Národního soudu nebude nic měnit. V té době bylo také rozhodnuto neprodávovat činnost Národního soudu, která měla skončit 5. května 1947. Všechny případy nevyřízené do té doby měly být předány řádnému trestnému soudu, a to by znamenalo, že by Jan A. Baťa určitě odsouzen nebyl.
11. Je zde velký rozdíl mezi Řádným soudem a výjimečným revolučním soudem jako byl Národní soud. Odpor proti žalobě nebo obvinění v tomto mimořádném trestním řízení není možný, při řádném soudním řízení by to možné bylo. Také soudní rozhodnutí o soudním řízení in absentia by bylo respektováno, tak jako mělo být respek-

továno Národním soudem. Hlavní rozdíl byl, že Národní soudy byly složeny hlavně z politických soudců a pouze předseda byl právníkem z povolání, který byl až do té doby politicky nezávislý a soudil dobře. Proto jsem se ze všech sil snažil, aby k přelíčení došlo před řádným soudem, neboť jsem se brzo přesvědčil, že před tímto mimořádným politickým soudem byla objektivní spravedlnost a zproštění obvinění vyloučeno.

12. K mému velkému překvapení mi Dr. Beran sdělil, když mu byly dokumenty 28. března předány, že mne nemůže nechat, abych je prozkoumal, protože musí být další den v Praze spolu s dokumenty, neboť okamžitě při jejich přijetí volal předsedovi Národního soudu v Praze Dr. Tomšovi, který si přeje, aby tam byl (*dr. Beran*) osobně přítomen. Pouze o dlouho později jsem zjistil, že Dr. Beran okamžitě při přijetí dokumentů viděl, že Jan Baťa dal ve svém dopise z 26. prosince 1946 Národnímu soudu svou adresu, a že byl tento dopis v originále vložen do dokumentů. Jako svědomitý soudce věděl, že bylo nemožné soudit osobu in absentia, pokud byla jeho adresa známa, a když mu nebyla podána žádná obsílka, neboť pouze když se obviněný nepodrobí, může se soudní řízení na návrh prokurátora konat bez přítomnosti obviněného (§ 42 trestního řádu). Proto jim okamžitě oznámil, že nemůže převzít soudcovskou stolicí v případě, kde byly zřejmé takové základní neshody se zákonem. Dokumenty mu proto byly v Praze odebrány a, jak jsem se dozvěděl později, byl vybrán jiný profesionální právník, který se však také odmítl zúčastnit a tak byla věc nakonec přidělena generálovi právní služby (*pravděpodobně generál v úřadu, který má dozor nad vojenskými soudy ozbrojených sil - poznámka překladatele*), aktivnímu vojenskému soudci Šrámkovi, který byl od osvobození organizován v komunistické straně. Přijal předsednictví a současně bylo rozhodnuto, že se řízení bude konat v Praze místo v Brně a Dr. Rudolf Pacholík, mladý advokát, byl jmenován obhájcem ex officio. Obvinění mu bylo předáno 2. dubna 1947. Tou dobou jsem byl na několik dní ve Švýcarsku, abych mohl svému klientovi bez obav telegrafovat, hovořit s ním telefonicky, a poslat mu podrobné zprávy, které by nebyly zadrženy a přečteny našimi úřady. Dr. Saller mezitím odpověděl žalobě v Praze ze 7. 4. 1947, protestoval proti doručení žaloby ex officio, když Národní soud věděl, že si obviněný jako svého obhájce vybral mne, což již bylo soudu oznámeno.
13. 10. dubna 1947 podal obhájce ex officio Dr. Rudolf Pacholík odpor, kde citoval následující fakta: 1. Že obviněný sám napsal 26. 11. 1946 soudu dopis, který Národní soud obdržel dne 3. 1. 1947 a kde žádá o přímé doručení obvinění, předkládá svou permanentní adresu a ukazuje ochotu dostavit se osobně a obhajovat se při přelíčení, 2. že obvinění nebylo obviněnému doručeno, 3. že obhajoba ztrácí některá ze svých práv, neboť nebyla poskytnuta dostatečná doba k tomu, aby mohla být obhajoba připravena, 4. že obviněný již není československým občanem nýbrž občanem brazilským a navrhl, aby bylo obvinění obviněnému doručeno přímo spolu s předvoláním a aby byla doba konání soudního řízení stanovena tak, aby se obžalovaný mohl dostavit osobně a připravit svou obhajobu.
14. Toho samého data jsem začal studovat dokumenty. Díky krátkosti (omezenosti) doby (k prostudování) jsem musel dokumenty (asi 300 stran) zkopírovat na photostatu. K tomu jsem dostal povolení pouze po mé intervenci u předsedy Národního soudu, který předtím než vydal povolení kontaktoval ministerstvo spravedlnosti a ministerstvo vnitra. Pouze vynaložení 20 000,- Kč (400 dolarů) mi umožnilo zajistit si dokumenty k prostudování ve photostatické formě, neboť originály mi byly dávány k dispozici pouze po několik hodin denně, a bylo tam vždy nebezpečí, že si předseda vezme dokumenty k prostudování domů, takže bych je pravděpodobně nepřečetl všechny jako celek. Také mi byla cenzurována pošta. Toto nemohu dosvědčit s jistotou, avšak mé dopisy otvírali a kopírovali.
15. Faktem je, že jsem v sobotu 12. dubna 1947 poslal svému klientovi přímo z Československa oficiální dopis a k němu přiložil kopii obvinění a podle zprávy od mého klienta on obdržel dopis bez přílohy. 14. dubna jsem poslal svému klientovi prostřednictvím Dr. Mayera v Zurichu dopis bez adresy odesílatele, k tomuto dopisu jsem také přiložil obvinění a tento dopis dostal můj klient kompletní. Nikdy jsem nezjistil, proč měly úřady tak velký zájem na tom, aby Jan A. Bata nedostal obvinění, ale faktem je, že ani slib, který mi dali na ministerstvu spravedlnosti, totiž že mu předvolání žaloby bude doručeno diplomatickou poštou, nebyl splněn ani nebylo vyhověno návrhům mým, dr. Sallera a návrhům dr. Pacholíka, obhájce ex officio, ačkoliv čas zde postačoval k tomu, aby bylo obvinění doručeno obviněnému písemně, jak to vyžaduje náš trestní zákoník a jak to vyžadují všechny trestní zákoníky civilizovaných zemí. Obvinění bylo vypracováno 19. března, dr. Mykyška ho prostřednictvím presidia Národního soudu předal ministerstvu spravedlnosti 22. března, to pravděpodobně po poradě s ministerstvem vnitra obvinění schválilo a dopis byl poslán, znovu přes Národní soud, do Brna dr. Beranovi, který ho obdržel 28. března. 29. března pak dr. Beran osobně vrátil záznamy do Prahy a zároveň odmítl předsedat soudu kvůli formálním protizákonným vadám, hlavně proto, že soudní řízení mělo být vykonáno ve spěchu před koncem činnosti Národního soudu a bez pokusu obeslat obviněného osobně.
16. Národní soud byl soudem, jehož rozhodnutí nabývala právní síly okamžitě a bez toho, aby měl někdo právo uskutečnit jakékoliv opravné kroky. Pokud by byl případ předložen řádnému soudu, podléhal by rozsudek soudu /prohlášení odvolání a všem, kteří měli zájem na odsouzení a zvláště na nařízení konfiskace bylo zcela jasné, že by se soudní pře protáhla na nejméně 2 roky a že by bylo obtížné sehnat právníka v soudě za účelem Baťova odsouzení a aby byla vyhlášena konfiskace majetku.
17. Jakmile jsem se mohl podívat do záznamů, zjistil jsem, že materiál k odsouzení shromažďovala již exilová vláda od roku 1942, že byl celý materiál okamžitě po osvobození zpracován na Zpravodajském oddělení ministerstva vnitra a že toto oddělení provádělo extenzivní vyšetřování na ONV ve Zlíně a pokračovalo

s výslechy téměř celý rok 1946, a za zmínku stojí, že vyšetřování ministerstva vnitra a ONV ve Zlíně se týkalo hlavně zjišťování vlastnických podmínek (stavu) Baťových závodů a pouze ve velmi malé míře vyšetřování činnosti obviněného Jana Antonína Baťi.

18. Abych vysvětlil rozsáhlost záznamů uvádím, že se záznam skládal ze soudní sekce, která začínala jen v lednu 1947, kdy ministr vnitra předložil prokurátorovi Národního soudu trestní oznámení, pak z ministerstva vnitra a konečně ze záznamů vyšetřovacího výboru ONV ve Zlíně. Celkem to bylo více než 300 stran a byl to tak rozsáhlý materiál, že by k přípravě obhajoby bylo třeba nejméně 3 měsíců za předpokladu, že by advokát nedělal nic jiného než to. Bylo mi dáno pouze 16 dní do začátku procesu a ani pak jsem neměl záznamy k dispozici po celou dobu, protože je studoval předseda senátu, neměl jsem vůbec příležitost poradit se se svým klientem. Marně jsem se pokoušel navázat s ním telefonický kontakt - podpůrné argumenty, které mi klient posílal, byly připraveny pouze ze zpráv, které o něm byly napsány v novinách a já jsem byl se všemi ostatními obhájci vystaven neustálým útokům a tlaku tisku. Několik dní před soudním řízením vedení národního podniku Baťa, které mělo většinou zájem na konfiskaci bez náhrady, publikovalo 48 stránkovou brožuru s titulem „Bude zrádce J. A. Baťa odsouzen“? a podtitulem „Shromáždění důkazních dokumentů o kolaborantské činnosti dřívějšího vlastníka Baťa a. s., brazilskému státnímu příslušníku J. A. Baťovi“. V této brožuře jsou všechna obvinění uváděna jako dokázaná, jsou citovány články z novin a je vyhrožováno stávkami v továrnách koncernu, pokud Baťa nebude odsouzen. Jsou hlavně zdůrazňovány finanční aspekty celé věci, kde se, na straně 45 (v odstavci „Abyste vy ... „ s vysvětlením částky), říká: ...
19. Jaká nálada byla v mínění lidí vytvářena lze vidět z toho, že pokud by byl Baťovi jeho znárodnění majetek kompenzován, každý občan by musel být připraven zaplatit částku 1 350,- Kč. Tato pomlouvačná brožura neskrývala záměr ovlivnit soud před začátkem řízení. Byla nabízena v denním tisku s reklamou, která obsahovala následující: ...
20. Za zmínku stojí také fakt, že byla brožura vytištěna v době, kdy byl nedostatek papíru a kdy musela mít každá publikace zvláštní povolení k přidělení papíru. Všichni slušní lidé, včetně mnoha nepřátel obviněného, ostře odsoudili tento nátlak na Národní soud a na obhajobu. Byl jsem osobně mnohokrát varován, abych Jana A. Baťu neobhajoval. Zdůraznil jsem, že chci pouze vidět, že se naše justice nezatěžuje takovými „nezvyklostmi“ že by dala Janu Baťovi možnost, aby se hájil a že jsem chtěl, aby byl tento případ projednáván Řádným soudem a ne mimořádným revolučním soudem v tak napjaté situaci a tak rychle, že obhajoba nemá možnost případ si správně připravit.
21. 16. dubna 1947 byla obsílka k hlavnímu řízení konanému 28. dubna doručena proti stvrzence (povrzení o přijetí) advokátu ex officio. 19. dubna jsem znovu předložil rozsáhle zdůvodněný návrh, aby bylo řízení odloženo za účelem osobního předvolání Jana Baťi a umožnění obhajobě, aby se správně připravila. Současně jsem uvedl, že bylo hlavní vyšetřování vedeno administrativními orgány (ONV ve Zlíně a ministrem vnitra) a nikoli soudem jak ukládá trestní zákoník, který po této stránce nebyl nikdy suspendován ani při soudním řízení před mimořádným soudem. Zároveň jsem navrhl, aby byly důkazy opatřeny prostřednictvím výslechu svědků Dr. Sallera, Dominika Čipery, Hugo Vavrečky, Ing. Františka Maloty, soudce ve Vizovicích Dr. Lebedy, totiž lidí, kteří byli lehce dosažitelní a všichni z nich – chybí zač. str. 8.
22. ...byla vyhlášena rezoluce požadující odsouzení Jana Baťi a konfiskace jeho majetku. To samé bylo publikováno v několika novinách a tudíž byl působen tlak na soud, což bylo podle tehdy stále existujících nařízení trestné.
23. V těch dnech se zabil generál Klecanda pádem z okna. Byl dobrým přítelem Baťovy rodiny a já jsem ho chtěl předvolat jako svědka. Nemohu říci, že k jeho smrti došlo ve spojení s tímto procesem. Avšak byla to pro obhajobu jistě ztráta.
24. Znovu jsem se pokoušel telefonicky spojit s Janem Baťou, avšak bez úspěchu. To bylo ve dnech 25. - 29. dubna. Rozhovor se uskutečnil pouze 2. května v den rozsudku, to jest večer po vyhlášení rozsudku.
25. Ještě 2. dubna předložil obhájce ex officio Dr. Pacholík osmistránkový návrh na odložení řízení a obeslání obviněného, ale tato žádost byla také ignorována. Ve stejnou dobu jsme my všichni obhájci předložili původní návrhy na 28 stránkách, ve kterých jsme dávali pokyn ke svolání (přivolání) přibližně 40-ti svědků obhajoby a požadovali mnoho záznamů, které byly pro obhajobu důležité, ale žádný z našich svědků nebyl předvolán k hlavnímu řízení.
26. Za těchto okolností začalo 28. dubna 1947 hlavní soudní řízení.
27. Od první chvíle soudního řízení bylo evidentní, že byl předseda, generál justice Sl. Šrámek, rozhodnut uskutečnit řízení, pro jehož trvání se původně počítalo se 14 dny, v tak krátké době, že by 5 pracovních dní, které zbývaly do konce existence Národního soudu, postačovalo. Pokud by provedl pouze předepsané pravidlo, že má skutečně přečíst všechny materiál, který byl v obvinění navržen k přečtení, nestačil by mu pravděpodobně čas ani na to. Mimoto, žádný z důkazů obhajoby nebyl doveden ke správnému konci a dokázán. Okamžitě v prvních několika minutách přelíčení došlo k ostré slovní výměně mezi obhajobou a předsedou, protože třikrát přerušil námitky proti vedení řízení v nepřítomnosti obviněného. Jednou dokonce vyhrožoval vyloučením Dr. Pokorného a později omezil práva obhajoby v tomto směru tak, že ke každému předmětu mohl mluvit pouze jeden obhájce. I přes naléhavé žádosti obhajoby nerozhodl ve věci této formální a škodlivé (zaujaté) otázky

před přečtením obvinění a to přes protest obhajoby. Na druhé straně ani jednou nepřerušil docela dlouhé vysvětlování prokurátora proti námitkám obhajoby.

28. Okamžitě na začátku řízení - během debaty ohledně přípustnosti vedení řízení v nepřítomnosti obviněného - mi byl předán kabelogram (telegram) poslaný obviněným z 26. dubna a adresovaný mně v Brně a předadresován do Prahy, takže přišel po dvou dnech a ve kterém obviněný znovu uvedl, že je ochoten osobně se dostavit pokud obdrží obsílku. Přečetl jsem tento telegram v originále a předložil ho předsedovi. Ten dal slovo prokurátorovi, který prohlásil, že nevěří, že by se obviněný skutečně chtěl dostavit a uvedl, že to dokáží svědkové během řízení.
29. Kromě telegramu zasláného mně poslal Jan Baťa telegram také přímo soudu, o kterém nám nebylo nic známo, neboť přišel poté, co nám byly záznamy předány a předseda telegram přečetl. V tomto telegramu obviněný odmítal předsedu a senát pro zaujetí a uváděl, že předseda, jako vojenský soudce, který se musí podřizovat rozkazům, a členové poroty, jako státní zaměstnanci, jsou také zaujatí. Pouze po přečtení obvinění, ke kterému došlo přes námitky obhajoby, přerušil předseda řízení za účelem porady senátu. Porada trvala přes 8 minut. Po poradě (předseda) vyhlásil rozhodnutí, že jsou námitky obžaloby proti ustavení řízení zamítnuty, že původní návrhy nejsou důležité k posouzení věci a jsou zamítnuty. Za těch 8 minut, po které byla porota mimo soudní síň, nemohla přečíst - ani velmi rychlým tempem - obsah žádosti obhajoby (dohromady 38 stránek strojopisu) a bylo ještě méně možné, aby se porota poradila ohledně těchto věcí. Současně (předseda) vyhlásil, že návrh obviněného na odvolání předsedy a senátu je nepřípustný, neboť není ve shodě s trestním zákoníkem. Tudíž se prohlásil kompetentním, nezaujatým a schopným vést řízení rozhodnutí, které mělo být uděláno předsednictvem Národního soudu.
30. Obhájci také upozornili na tiskovou kampaň proti obviněnému a na brožuru publikovanou národním vedením Zlínských závodů a předložili jednu kopii s žádostí, aby předseda podnikl nutná opatření, aby byl tento nepřípustný tlak na rozhodnutí soudu zastaven, alespoň po dobu soudního řízení. Předseda tuto žádost naprosto ignoroval. Že byl tento tiskem tvořený tlak účinný lze vidět z faktu, že jeden ze svědků osobně velmi zaujatý proti Janu Baťovi redaktor Eduard Valenta před svou výpovědí požádal, že by v protokolu mělo být uvedeno, že nesouhlasil s faktem, že byla brožura publikována a že v tisku začala taková kampaň a že on, jako starý novinář, vždycky bránil názor, že by soud neměl být ovlivňován tiskem. Toto jeho prohlášení předseda do protokolu nezanesl.
31. Ostrá výměna se uskutečnila také první den soudního řízení mezi předsedou a Dr. Sallerem, když předseda četl z výpovědi (prohlášení Dominika Čipery, které udělal v roce 1945 na ministerstvu vnitra v době, kdy byl uvězněn. Je v rozporu s trestním zákoníkem používat prohlášení přečtené z výpovědi) prohlášení, které bylo uděláno při nějakém výslechu administrativními orgány, jako svědecké výpovědi a obhajoba na to okamžitě upozornila. Kromě toho předseda přečetl pouze části, které si označil a které byly k nevýhodě obviněného a opomenul jiné, které byly ve prospěch obžalovaného prohlašující, že tyto neměly spojitost s případem.
32. Během tohoto prvního dne projednávání tu bylo o mnoho více neregulérnosti na straně předsedy senátu, konflikt mezi ním a obhájci, kterým opakovaně upíral slovo, přerušoval jejich řeč atd., takže okamžitě po ukončení denního projednávání zástupce agentury Agency France Press uvedl, že v celém svém životě neviděl tak zaujaté řízení přelíčení, jako bylo řízení generálem Dr. Šrámkem. Večer téhož dne jsem vyhledal dřívějšího ministra spravedlnosti Dr. Jaroslava Stránského u něho doma a stěžoval si mu na postoj generála Šrámka a předtím jsem se pokoušel zajistit si telefonické spojení s úřadujícím ministrem spravedlnosti Dr. Drtinou, kterého jsem však nezastihl a proto jsem informoval jeho soukromou tajemnici a Dr. Marjánka, šéfa trestního oddělení ministerstva spravedlnosti. Kromě toho jsme všichni my obhájci trvali na tom, aby byly příští den přizvány oficiální stenografistky k přesnému záznamu celého postupu v soudním řízení. Tyto kroky měly alespoň ten výsledek, že předseda během příštích několika dní projednávání nedával svou zaujatost tak zřetelně najevo, ale spěchal se vším tak rychle, aby nebyl zmeškán termín 5. května - po tomto datu by celá věc totiž musela přijít před řádný soud.
33. Přes tuto změnu ve vedení řízení se tu během dalších dní projednávání vyskytlo o mnoho více neregulérností a podnětů pro žádost o prohlášení tohoto řízení za zmatečné, zvláště pak fakt, že všechny návrhy obhajoby byly zamítány a veškerým návrhům žalující strany bylo vyhověno, takže se Dr. Evžen Saller na konci třetího dne projednávání vzdal další obhajoby, protože jako obhájce nemohl snést tak zaujaté vedení sporu. Bylo tomu tak hlavně z toho důvodu, že přes opakované návrhy obhajoby nebyl Dr. Udržal připuštěn jako svědek výslechu (svědecké výpovědi). Byl jedním z hlavních svědků obžalovaného, který však nebyl nikdy přímo vyslechnut jako svědek, ale udělal svá prohlášení pouze administrativním způsobem a napsal několik dopisů. Jeho dopisy, které sloužily jako nejvíce usvědčující materiál proti obviněnému, nebyly dokonce ani napsány soudu, ale rozličným osobnostem, jako např. ministru Feierabendovi či Masarykovi, jako důkaz byl přečten dokonce dopis, který napsal svému nadřízenému, národnímu řediteli zkonfiskovaných závodů Dr. Holému, avšak přímý výslech tohoto důležitého svědka nebyl povolen.
34. Také bych rád zdůraznil další důvod prohlášení zmatečnosti řízení, který byl tvořen faktem, že ačkoli soud povolil vyslechnutí obhajobou navrženého svědka Dr. Hurbana, dřívějšího velvyslance ve Spojených státech amerických, neboť měl být v té době nemocen a byl v Praze v posteli. Soud prostě před celým tribunálem oznámil, že jeho výpověď již nebude nutná. Bylo by bývalo možné provést výslech svědka a obhajoba navrhla,

že pošle poštou dluhopis na náklady s tím spojené, ale přes toto všechno jí byla tímto způsobem, který je podle našeho trestního zákoníku v každém případě důvodem k prohlášení zmatečnosti, odebrána možnost pokládat svědkovi otázky.

35. Jiné neregulérnosti v řízení procesu bych mohl předložit jejich odvozením ze stenografického přepisu, který dnes tvoří část oficiálních záznamů v Praze a jehož kopie, které pořídili přímo stenografové, mám zde ve svém vlastnictví. Jsou to hlavně stránky 3, kapitola 3, 4 a ohledně překladu „Geljtu“, vložené předsedou ze záznamu z 29. 4. a strana 1c uprostřed, kde předseda vyhrožoval, že pokud bude obhajoba pokračovat ve snaze ustanovit nezákonnost vedené projednávání z důvodů nepřítomnosti obžalovaného, bude to považovat za útok na důstojnost soudu, z čehož bylo zřejmé, že byl rozhodnut poslat obhájce, který by se to pokusil učinit, okamžitě do vězení. Dále je tu také událost ve věci svědka Peřiny, který byl přítomen celému projednávání a přes protest obhajoby byl jeho výslech „protlačen“. Za zmínku stojí také fakt, že ačkoli obžalovanému nadával (nazýval ho válečným zločincem), předseda nezasáhl.
36. Třetí den přelíčení, 30. 4., skončil předseda projednávání pozdě v noci, po 10-ti hodinách trvání, a bylo jasné, že rozsudek bude vyřčen příští den během přelíčení. Protože 1. května byl svátek práce, začalo projednávání 2. května, a to informací, že jeden z politických členů senátu, pan Murdoch, je zaneprázdněn, a že jeho místo přijme jako náhradník pan Holeček, který byl určen komunistickou stranou. Nyní bylo naprosto jasné, že nebyla žádná naděje na spravedlivé rozhodnutí a že bude vyřčen takový rozsudek, aby mohla být vyhlášena konfiskace majetku. Se zbylým obhájcem Dr. ...

Chybí strana 13 (poznámka překladatele)

37. ... jeho úcty ke členům jeho rodiny, a pro svou účast s tisíci zaměstnanci v tzv. protektorátu Jan Baťa podporoval odboj tajně a fondy, které se našim politikům zdály malé i přesto, že to bylo okolo 100.000,- liber šterlinků (podle informace, která mi byla předána během obhajoby), takže tam byl, až do osvobození republiky, materiál ohledně vnitřní organizace koncernu, jak jsou podíly jednotlivých závodů distribuovány, kdo je má v držení atd. V tomto směru bylo již v letech 1943 a 1944 vyžádáno prohlášení jednoho z vedoucích zaměstnanců Baťovy firmy Dr. Udržala, několik protokolů bylo sepsáno jinými zaměstnanci a po osvobození toto všechno bylo dáno k dispozici vyšetřující komisi ministerstva vnitra ve Zlíně. Také jsem měl fotostat expozé Dr. Udržala z 15. dubna 1943 ohledně závodu Baťa v Brazílii, jeho dopis ministru Feirabendovi z 8. srpna 1944 ve věci Leader A.G., Švýcarsko s výslovným upozorněním na fakt, že ten, kdo má tuto společnost, má co mluvit do všech závodů v zahraničí, ohledně poslední vůle Tomáše Bati a o rozdílech mezi Janem Baťou a Tomášem Baťou Jr.
38. Kromě toho byla v záznamech Národního soudu informace, kterou v roce 1942 Tomáš Baťa Jr., předal panu Ketchamovi z Goodwinovy společnosti v New Yorku a dále mnoho protokolů opatřených panem Muškou o vyšetřování paní Marie Baťové, Malotové, pana Hlavničky, Čipery, Vavřečky, Hynka Bati, Balajky, protokoly o tom, jak byl notářský ...*(nečitelné)* donucen porušit notářské tajemství a předat dokumenty a plnou moc, která mu byla předána do úschovy, týkající se převodu podílů Zlínské společnosti, fotostaty poslední vůle Tomáši Bati: toto všechno se skládalo asi ze 60-ti stran, to je asi třetina listin, které byly dány v té době obhajobě k dispozici.
39. Nejzávažnější je však úřední záznam přednosta zpravodajského oddělení ministerstva vnitra pana Vyškovského, z 3. července 1946. V něm je ve spojení se soudním řízením proti Janu A. Baťovi výslovně uvedeno následující: *„jediným vlastníkem byl Jan Baťa a proto bude také právním nástupcem v majetku Baťa a.s. ve Zlíně jakýkoliv jeho následník, nyní tudíž československý stát. Pokud by tomu tak bylo, připadly by českému státu nejen Baťovy závody v ČSR, ale i všechny zahraniční společnosti včetně indických a kanadských, které Tomáš Baťa Jr. považuje za jsoucí v jeho výhradním vlastnictví a Baťovy závody v Brazílii, které byly postaveny převážně za zlínský kapitál“*. Pak pokračuje záznamem o rozdílech (rozporech) mezi Janem Baťou a Tomášem Baťou Jr. a paní Baťovou a o nebezpečí, že by došli k nějaké dohodě a pokračuje to „ ... pokud by bylo možné zostřit rozdíly mezi Janem a Tomášem Baťou nebo postavit Jana Baťu do situace, se kterou by se neuměl vyrovnat, bylo by snad možné přinutit Jana Baťu, aby se prohlásil za vlastníka Leaderu a pak ho nakonec přivést do stavu, kdy by tyto državy kvůli své vlastní bezpečnosti daroval československému státu.“
40. Již nařízením z 25. března 1946, číslo Z/S - 6221 - ministerstvo vnitra (informační oddělení) nařídilo vyšetřovací komisi Národního výboru ve Zlíně, aby okamžitě podala ministru vnitra zprávu ve věci všech výslechů týkajících se podílnických (akciových) záležitostí Baťovy firmy a sdělila jim vše, co hodlá udělat, aby mohl ministr vnitra plánované kroky schválit nebo odmítnout. Na to 3. dubna 1946 pod číslem VS 2730/55 komise předložila podrobnou zprávu ohledně stavu vyšetřování týkajícího se podílu a návrhy dalších kroků, ve kterých uvedla pouze tyto body: rozhodnutí ve věci znárodnění koncernu bez náhrady, konfiskace podílů (akcií) v Živnostenské bance, vyšetřování na daňovém úřadě, jak byly přiznány daně, atd.
41. Všechny tyto záznamy byly klasifikovány jako tajné, ale byly mi předány ke studiu, takže se zřejmě zapomnělo na to, aby byly vyjmuty ze záznamu. Předseda soudního řízení nečetl všechny listiny a když jsem ho upozornil na to, že celá záležitost má hlavně vlastnický základ, poznamenal pouze, že soud vlastnické otázky nezajímají. Samozřejmě, že bylo úplně jasné, že ke konfiskaci obrovského majetku bylo třeba zajistit Baťovo odsouzení.
42. Za těchto podmínek byl 2. května 1947 vynesena rozsudek, ohledně kterého soud několik hodin rokoval. Bylo

mi důvěrně sděleno, (proto nemůžu toto uvést jako svědek), že se během rokování rozpoutal vášnivý boj o výši trestu, neboť o vině rozhodlo 5 komunistů a předseda. Někteří z tribunálu navrhovali doživotní vězení, jiní zcela odlišný trest, při kterém nebylo zvykem konfiskovat celý majetek. Po dvou letech existence Národního soudu se stalo jeho praxí, že bylo, s rozsudkem do pěti let nařízena konfiskace 1/3 majetku, do deseti let 1/2 majetku, a nad deset let celého majetku. To bylo pravděpodobně důvodem, proč bylo po dlouhém boji vyměřeno 15 let - aby mohl být zkonfiskován celý majetek a aby bylo možné zmírnit (zbavit se) tlaku komunistického tisku (který požadoval trest smrti).

43. Rozsudek sám je velmi umělý. Téměř všechny zločiny ze kterých byl Baťa původně obviněn ztroskotaly a ve skutečnosti byl souzen za něco negativního, tj., protože se odmítl veřejně připojit k odporu což v době, kdy tak učinil nebyl ani trestný čin. Byl osvobozen od obvinění z kolaborace.
44. Po právní stránce byla překročena nespočetná nařízení, což tvoří základ pro prohlášení zmatečnosti, avšak obhajoba nedostala příležitost tento požadavek prosadit, neboť proti rozsudku národního soudu jakožto soudu revolučního, nebylo možné se odvolat ani prohlásit zmatečnost. Jen jako příklad vybírám některý z hlavních přestupků právně předepsané procedury.
45. Podle našich zákonů nesmí být nikomu bráněno ve styku s jeho kompetentním soudcem. Toto se stalo, neboť Jan Baťa nebyl obeslán (předvolán), i přes své vlastní písemné a telegrafické žádosti, a i kdyby se chtěl dostavit bez předvolání, nemohl tak učinit, protože se o datu ústního přelíčení dozvěděl pouze 9 dní před jeho konáním a nemohl se na něj dostat z Brazílie tak rychle.
46. S nedoručením obvinění byla obhajoba „krácena“ ve svých právech, které jí zaručují celé série nařízení trestního zákoníku, prohlášení zmatečnosti je založeno na ustanovení § 421 trestního zákoníku a také § 11 Dekretu ohledně Národního soudu číslo 17/45, který stanoví, že je možné vést přelíčení v nepřítomnosti obžalovaného jen tehdy, když se nedostaví na předvolání nebo když mu dosílku nelze doručit. Žádné z těchto nařízení nebylo splněno.
47. Celá řada žádostí o prohlášení zmatečnosti a porušení nařízení se zakládá také na faktu, že soud vyslechl pouze malý počet svědků a jinak byli svědkové vyslýcháni administrativními úřady. Kromě toho Národní soud používal jako usvědčující materiály či důkazy pouze dopisy a bral je jako výpovědi, konečně, jako usvědčující materiál byly používány dopisy bez vlastnoručních podpisů a dokonce photostaty kopií.
48. Jednou z hlavních chyb bylo, že nebyla věnována žádná pozornost námitkám ohledně kompetence Národního soudu, neboť Jan Baťa byl v době zahájení soudního projednávání, tj. před doručením obžaloby advokátu ex officio, Brazilec a nikoli Čechoslovák a Národní soud byl podle výnosu č. 17/45 zorganizován výslovně k souzení „význačných československých státních příslušníků, kteří byli díky svému postavení či důležitosti vázáni povinností jít svým krajanům příkladem vlastenectví“.
49. Byl také porušen obecný princip, že by obhajoba měla mít dostatek času a příležitost účinně se připravit a tudíž měla mít před přelíčením na dostatečnou dobu k dispozici celou dokumentaci obžaloby. Obvinění bylo vypracováno po mnoho měsíců, ale obhajoba dostala pouze 10 dní na prostudování záznamů, které byly rozsáhlé (že by k tomu bylo celkem třeba asi 26 dní včetně nedělí a svátků ?), a to od doručení obžaloby obhájci ex officio do dne přelíčení; to v době, kdy byl obviněný v Brazílii a nebylo možné zabezpečit ani telefonický kontakt.
50. Formální námitky soud zvažil jen velice stručně a zaujal názor, že doručení obžaloby a předvolání k procesu nebylo možné zdárně uskutečnit, neboť se obžalovaný nenacházel na území republiky. Rozsudek se nezmiňoval o faktu, že obžalovaný mnohokrát požadoval, aby mu bylo obvinění zasláno aby se mohl sám hájit, a že je spoustukrát zpravil o tom, že si přeje osobně se dostavit (k přelíčení).
51. Nejdůležitějšími fakty však zůstává, že byl Jan Baťa osvobozen od všech obvinění týkajících se aktivní kolaborace a že byl odsouzen pouze za určitý druh negativního přestupku, totiž za to, že se odmítl „otevřeně připojit k československému hnutí odporu, pokoušel se zabránit svým zaměstnancům aby tak učinili oni, a že jednal tak, že se svými závody dostal na britskou a americkou černou listinu“. Obžaloba však uváděla něco naprosto odlišného, tj. že podporoval německé válečné úsilí, že dosáhl dohody s Göringem o přesunu českého národa do Patagonie a v průběhu procesu rozšířil prokurátor obvinění tím, že uvedl, že Jan Baťa dodával Němcům gumu a (nevydělanou) kůži. Ze všech těchto obvinění byl Jan Baťa osvobozen!
52. Ze 17 výpovědí, na kterých je rozsudek založen, bylo pouze 8 učiněno před soudem a ostatní byly pouze výpovědi učiněné před administrativními úřady, a k tomu všemu ještě před úřady, které byly pouze revolučními institucemi (vyšetřovací komise Národního výboru ve Zlíně a Informační oddělení ministerstva vnitra). Tyto výpovědi nemohly být ohodnoceny nebo uznány jako platné soudní výpovědi a obhajoba tuto formální námitku opakovaně uváděla. Soud však tyto námitky nebral v úvahu a při řízení, které by podléhalo možnosti se odvolat, by bylo žádosti o prohlášení zmatečnosti vyhověno.
53. Okamžitě po vnesení rozsudku jsem podnikl kroky k tomu, aby byl rozsudek prohlášen za neplatný a spojil jsem se s mnoha vlivnými osobami, mezi jinými s generálním prokurátorem, prvním předsedou Nejvyššího soudu, několika ministry a universitními profesory. Mohu uvést, že mi všichni z nich soukromě řekli, že mám pravdu, že bylo při přelíčení spácháno mnoho nespravedlností a že rozsudek nemůže mít právní podporu, ale nepodařilo se mi generálního prokurátora přimět k tomu, aby požádal o zvrácení rozsudku z důvodu nevyhovění právu (zákonu). Nikdo se nechtěl kompromitovat (vystavit) protože všichni věděli, že se nejedná o právní zále-

žitost ale o záležitost politickou a každý se bál. Šlo to tak daleko, že když jsem v souvislosti se soukromou pří-
mezi Janem a Tomášem Baťou, která byla vedena v Zurichu, požádal některé z prominentních právníků aby mi
poskytli své rady a názory ohledně dědického a obligatorního práva platného v Československu, 5 právníků je
odmítlo napsat a všichni mi vysvětlili, že to nemohou udělat pro člověka, kterým komunisté tak opovrhují.

54. K tomu samému procesu potřeboval Jan A. Baťa zjistit jistá fakta z poslední vůle Tomáše Bati staršího ve Zlí-
ně, ale soudce odmítl povolit prozkoumání dokumentu, evidentně kvůli tlaku z Národního vedení zlínských
Baťových závodů.
55. V záznamech ministerstva financí týkajících se vyrovnání mezi daňovým úřadem a Janem Baťou z doby, kdy si
daňový úřad nebyl jist ve věci odhadování (ohodnocení) majetku Tomáše Bati, měl podle v té době v Českoslo-
vensku platných předpisů Jan Baťa právo vyžádat si kopii úředních záznamů při zaplacení vyžadovaných
poplatků. Dr. Pokorný o kopii požádal 16. 7. 1947 a když ji po opakovaných žádostech nedostal, byl nakonec
odkázán k vedoucímu ministerského kabinetu, panu Ing. Spáčilovi (komunista), který si vzal záznamy sám
a Dr. Pokornému oznámil, že mu záznam nepředá.
56. Můj pas, který jsem měl od září 1945 vypršel na konci srpna 1947. Okamžitě jsem požádal o nový, ale přesto,
že jsem se mezitím stal rakouským čestným konzulem pro celou Moravu, nedostal jsem pas pro celou Evropu,
ale pouze pas výhradně mně opravňující jen k cestám po Rakousku. Po opakovaných intervencích jsem stále
nemohl dostat řádný pas až na začátku února 1948 mi bylo řečeno, že ho obdržím, ale platný pouze pro
evropské země s výjimkou Švýcarska a Anglie. Toto byly dvě země, kam jsem si přál jet. Jan Baťa byl od roku
1947 ve Švýcarsku a naše úřady neskrývaly fakt, že se mi pokoušely zabránit v tom, abych se s ním setkal.
Pouze po zásahu mého osobního přítele, kterého nemohu nyní jmenovat, mi byl 12. února 1948 se souhlasem
ministerstva vnitra vydán pas. Trvalo plných 6 měsíců, než jsem si opatřil pas, na který jsem měl zákonné
právo - a to jen z toho důvodu, že jsem zastupoval Jana Baťu! Stejná věc se stala Dr. Sallerovi, který pas
nedostal vůbec, a musel po únorovém převratu - neboť byl ohrožen, protože zastupoval Jana Baťu - přejít
hranice ilegálně.
57. Jakmile jsem měl pas, opatřil jsem si švýcarské vízum a 17. února 1948 odjel přes Vídeň do Zurichu, abych se
setkal s Janem Baťou. Chtěl jsem zůstat ve Švýcarsku asi 10 dní, ale mezitím nastal 23. února převrat
a okamžitě poté, co komunisté převzali moc, byla má kancelář a rezidence v Brně prohledána a mnoho listin
zkonfiskováno. Také jsem obdržel důvěrnou zprávu, že mám být zatčen, hlavně proto, že jsem zastupoval Jana
Baťu a že jsem neskrýval to, že jsem považoval rozsudek proti němu za politováníhodnou skvrnu na naší
justici. Naštěstí můj společník Dr. Jan Drost odstranil z mé kanceláře všechny listiny, které mohly být v očích
komunistů kompromitující, takže byl celý záznam týkající se Bati zachráněn a mám ho zde, v Londýně. Jak jsem
ho sem dostal Vám zatím nemohu říci. Okamžitě po prohledání se má kancelář stala nevyužívanou, neboť se
v Brně roznesla zpráva o tom, co bylo proti mně podniknuto a že až do teď uznávaná tajnost věcí, které byly
obhájčům předány klienty, byla hrubě porušena. Následkem toho se každý bál přijít do mé kanceláře a psali mi
jen ti, kteří o tom všem nevěděli. Byl jsem však ve stálém nekontrolovaném kontaktu se svým partnerem, který
později v dubnu také opustil republiku a ilegálně přešel do Rakouska. Proto nebyla kořist policie nijak velká.
Nebylo tam nic, co by proti mně mohli legálně použít. Všechno, co jsem převzal, včetně zastupování Jana Bati,
bylo podle tehdy ještě existujících nařízení zcela legální, a všechny kroky, které jsem podnikl k ochraně
spravedlnosti proti nespravedlivému rozsudku Národního soudu, byly v souladu se zákony. Byl jsem si však
vědom toho, že jsem si udělal nepřátele mezi některými nejvyššími policejními úředníky a komunistickým
vedením a byl jsem varován, že budu zatčen okamžitě, jakmile se vrátím do Brna. Neobával bych se toho,
pokud bych mohl mít nejnepatrnější naději, že bude přelíčení vedeno podle v té době stále platného zákona.
Ale měl jsem ještě před pučem zkušenost, kdy byli mí osobní přátelé bez vyšetřování a výslechu bezdůvodně
po mnoho měsíců vězněni (generální ředitel Krulis - Randa, Dr. Richard Kirsch, Klement atd.) a bylo nemožné
jim pomoci i přes mé intervence na nejvyšších místech. Toto mne donutilo zůstat ve Švýcarsku a očekávat dal-
ší vývoj. Okamžitě na začátku března byla má kancelář zavřena, mé jméno vyškrtnuto ze seznamu advokátů,
byl jsem zbaven všech veřejných funkcí a také můj společník, Dr. Drost, podléhal stejné perzekuci. Dr. Saller
a Dr. Pokorný byli samozřejmě také zbaveni práva jednat jako právní zástupci.
58. V předcházejícím jsem popsal fakta a skutečnosti ve vztahu k procesu proti Janu A. Baťovi před Národním
soudem, a z tohoto popisu je zřejmé, do jakého stavu se dostal právní život v Československé republice po
osvobození. Za tento nešťastný stav jsem částečně cítil jistou zodpovědnost, neboť jsem jako vedoucí úředník
ministerstva spravedlnosti naší exilové vlády v Londýně během války spolupracoval na přípravě a vypracovávání
dekretů a zákonů po dobu okamžitě po osvobození od Němců. Již v roce 1943 byla při naší vládě
v Londýně vytvořena komise složená z právníků, do které jsem byl jako zástupce ministerstva spravedlnosti
jmenován, a do své cesty do Moskvy v září 1944 jsem se práce komise účastnil. Do té doby jsme dokončili
návrh Retribučního dekretu, který byl později vydán jako dekret 16/45. Vyhlášení dekretu ohledně národních
soudů bylo rozhodnuto po osvobození doma, ale v tu dobu jsem byl stále šéfem kabinetu ministra spravedl-
nosti Dr. J. Stránského a tehdy jsem byl také informován o záměru autorů, úředníků z oddělení Dr. Marjánka.
Mohu proto ze své vlastní zkušenosti dosvědčit, že celá retribuice byla namířena v prvé řadě proti Němcům,
a hlavně proti těm, kteří jako dřívější občané československé republiky připravovali její rozbití a okupaci takže
nebyly téměř žádné rodiny, kde by alespoň jeden jejich člen nebyl umučen k smrti.